Factoren geassocieerd met het concomitant voorschrijven van opioïden en benzodiazepines in eerstelijnszorg

Haio: KNUTS Heleen , KUL
Promotor: VAN NULAND Marc , KUL
Praktijkopleider: DE GOLS Johan , DE WINTER Philippe , VAN PUIJENBROEK Rudolf , WEYTJENS Lud

Context: Opioïden en benzodiazepines zijn berucht omwille van hun gevaarlijke bijwerkingen, voornamelijk in combinatie: misbruik, overdosis, ademhalingsdepressie, stoornissen in de cognitieve functies. Dit leidt tot hoger valrisico, verkeersongevallen, verslaving, hogere gezondheidskosten en mortaliteit. Huisartsen spelen een belangrijke rol in het voorschrijven van deze medicatie.

Onderzoeksvraag: Deze masterproef onderzoekt de factoren die geassocieerd zijn met het concomitant voorschrijven van opioïden en benzodiazepines in een ambulante setting met een focus op eerstelijnszorg.

Methode: Deze systematische review includeert studies van elke onderzoekmethode, behoudens casestudies, gepubliceerd tot februari 2021. Verscheidene databanken werden geraadpleegd aan de hand van vooraf geselecteerde zoektermen: PubMed, Cochrane Library, Embase, CINAHL, PsycArticles en Web of Science. Daarnaast werden artikels geïncludeerd via de referentielijst van andere studies. Screening, data-extractie en kwaliteitscontrole aan de hand van het GRADE systeem gebeurde onafhankelijk door twee auteurs. Hierna werden de data geïnterpreteerd door elke onderzoeker, afgestemd op zijn onderzoeksvraag. De prevalentie van concomitant voorschrijven van benzodiazepines en opioïden werd geanalyseerd door onderzoeker één. Onderzoeker twee beschrijft de factoren geassocieerd met het concomitant voorschrijven van benzodiazepines en opioïden, zoals neergeschreven in deze masterproef.

Resultaten: In totaal werden 42 artikels geïncludeerd. Het merendeel van de studies betreft een observationele onderzoeksmethode en werd uitgevoerd in de Verenigde Staten. Een hogere prevalentie van concomitant voorschrijven van benzodiazepines en opioïden komt voor bij patiënten die lijden aan een psychische aandoening (depressie, angststoornis, middelenmisbruik, posttraumatisch stresssyndroom, slaapstoornis, paniekstoornis of voorgeschiedenis van een psychische aandoening). De prevalentie is tevens hoger bij patiënten met chronische pijn, in het bijzonder bij meerdere pijndiagnoses, ernstigere pijn of verminderd vertrouwen in eigen-effectiviteit ten aanzien van de pijn. Concomitant gebruik komt hoofdzakelijk voor bij vrouwen van middelbare leeftijd, voornamelijk tussen 35 en 64 jaar oud. Daarnaast wordt een hogere prevalentie gezien bij patiënten die hogere dosissen of reeds langere tijd opioïden innemen, of bij patiënten die vervroegd consulteren voor een hernieuwd voorschrift.

Conclusie: Concomitant voorschrijven van benzodiazepines en opioïden is geassocieerd met verschillende patiënt-gerelateerde factoren. Artsen dienen waakzaam te zijn bij het simultaan voorschrijven van deze mogelijks gevaarlijke combinatie, in het bijzonder bij kwetsbare patiënten.